

Vychází český překlad knihy **EVY GABRIELSSONOVÉ**, celoživotní partnerky novináře a spisovatele Stiega Larssona. Jmenuje se příznačně: Milénium, Stieg a já.

Zpověď ženy, která milovala Larssona

KLÁRA KUBÍČKOVÁ

Kdo byl Stieg Larsson? Jak moc se podobal svému hrdinovi Mikaelu Blomkvistovi? Proč zemřel tak brzy? A jak je to se čtvrtým dílem Milénia a tahačnicemi o Larssonovo dědictví? Jeho otec a bratr by asi tvrdili něco jiného, Eva Gabrielssonová, Larssonova životní partnerka, v tom má jasno. Příští týden vychází v nakladatelství Host český překlad její knihy nazvané Milénium, Stieg a já, kde na tyhle otázky odpovídá. Napsala ho společně s francouzskou novinářkou Marie Françoise Colombaniovou.

Část knihy tvoří vzpomínky na Larssona, část její deník, který si psala po jeho smrti, aby se dokázala vzpamatovat. A vypráví také o tom, jak moc se podobají jednotlivé postavy Milénia lidem v jejich životech a jak jsou provázána jejich místa s těmi románovými. „Mikael Blomkvist není Stieg Larsson. Stejně jako on pije kávu, kouří a bez přestání pracuje, tím ale veškerá podobnost končí. Je ovšem zřejmé, že Blomkvist ztělesňuje představu uznávaného žurnalisty, jakým chtěl být i Stieg, že má spoustu jeho vlastností a sklonů a že je to – opět stejně jako on – nepolepšitelný a nepodplatitelný mstitel,“ píše Gabrielssonová o svém druhovi.

Lisbeth trochu jako Pipi

Zatímco ona pracovala jako architektka, Stieg byl externistou v tiskové agentuře TT, odkud odešel po dvaceti letech práce, když přišla krize. Vlastně neustále živořili, stěhovali se a pracovali – většinou na špatně placených projektech souvisejících s jejich politickým či sociálním aktivismem. Ostatně i proto Larsson založil Expo, časopis, který se podobal románovému Milénium. Každé číslo bylo vydřené, dobrovolníci na něm pracovali bez nároku na honorář nebo za nízkou odměnu, i tak časopis vydělal stěží na to, aby se zapla-

tila tiskárna a pronájem sklepůních prostor, kde redakce sídlila – v podobném sklepe bydlela v Milénium Lisbeth Salanderová. Na tom, podle koho Larsson Lisbeth stvořil, se jeho přátelé neshodnou. Částečně podle jedné externistky v Expo, částečně asi i podle Evy.

„Pokud Lisbeth opravdu po někom něco podědila, pak je její předlohou hlavně Pipi Dlouhá punčocha, národní hrdinka, která se zrodila v představách švédské spisovatelky Astrid Lindgrenové. Ta neuvěřitelná holčička toho spoustu udělala pro rovnost pohlaví! Není na nikom závislá, umí střilet z revolveru a plavila se po sedmi mořích. Pipi má ale především vlastní představy o dobru a zlu a bez ohledu na to, co říkají zákony nebo dospělí, žije podle

vlastních pravidel,“ popisuje genezi hrdinky Gabrielssonová. Ve Švédsku podle ní žije jedna žena toho jména, bydlí v zapadlé vesničce kdesi na severu a je jí šedesát roků. „Napsala mi, že už jí leze na nervy, jak jí pořád volají novináři a ptají se, jestli nezná Stiega Larssona. Svůj dopis zakončila slovy: Až budeš mít cestu kolem, stav se na kávu, pokecáme a zasmějeme se!“

Proč se nevezali

Larsson spolupracoval s britskými protixtremistickými novinami a rovněž Expo se snažilo mapovat neonacismus ve Švédsku. Dostal se do hledáčku nacistických hnutí a často se musel skrývat, na konci devadesátých let neměl klid, věčně hlídal zapnutý alarm. I to byl důvod, proč se Eva a Stieg nikdy

nevezali, Larsson ji nechtěl ohrozit společně nahlášeným bydlištěm. Tlak polevil až po několika letech, oba si dokonce vybrali sňubní prstýnky a nosili je jen tak, bez obřadu. Teprve v roce 2004 prý Stieg bázlivě navrhl: A co kdybychom se teď vzali?

„Byla jsem nadšená, ale také mě to nenadále překvapení uvrhlo do rozpaků. Řekli jsme si, že na podzim uspořádáme velkou oslavu k našim padesátinám a v jejich průběhu přátelům oznámíme, že je to ve skutečnosti svatba. Od cesty do Lisabonu roku 2001 jsme měli doma lahev portského Quinta do Noval 1976, kterou jsme si schovávali na společnou oslavu padesátin. Nestihli jsme však ani svatbu, ani oslavu. Ta lahev se objeví v novém bytě Lisbeth Salanderové v druhém dílu Milénia. Dnes ji mám doma v kuchyni. Nikdy ji neotevřu,“ vzpomíná Eva.

Milénium odmítané

Stieg Larsson zemřel před sedmi lety, 9. listopadu 2004. Nakladatelství Norstedts mělo na stole první díl Milénia a počítalo s jeho vydáním, dvě předchozí nakladatelství, která Stieg s Evou oslovili, rukopis odmítla. Agentka toho prvního se zpětně přiznala, že v době, kdy jim Eva osobně rukopis přinesla, měla málo redaktorů a některé nabídnuté knihy nečetli. Larsson zemřel na infarkt, šlo to velmi rychle, Eva ho ani nestihla vidět naposledy živého, protože byla pracovně mimo Stockholm. Vyrovnat se s jeho smrtí dokázala až díky mytickému vikingskému rituálu, který později zorganizovala.

„Naštěstí ho nikdo nezabil, jak ses pořád bála. Představ si, že bys navíc musela někoho celý život nenávidět,“ řekla jí jedna přítelkyně bezprostředně po Larssonově smrti. Paradoxně však právě strach z věčného pronásledování extremisty Stiega pravděpodobně oslabil a zabil. A také láska ke kávě, cigaretám, mražené pizze a probdělé noci u počítače nad textem Milénia nebo nad články do Expo.

klara.kubickova@mfdnes.cz

ON A ONA

Na horním snímku je Stieg Larsson v roce 1990, dolní foto vlevo z poloviny 90. let ho zachycuje s Evou Gabrielssonovou, vpravo je s ní Evina sestra Britt.

